

a már említett fedő- és falazótéglák, valamint a kerámialeletek jellege miatt okkal feltételezhető egy fűtött, téglafedésű 2–3. századi lakóépület maradványainak jelenléte a jelzett helyen, vagy annak közvetlen közelében.

HAVAS ZOLTÁN

68. Budapest, III. Hajógyári-sziget

U, LT, Ró

2005. január 28. és február 1. között régészeti megfigyelést végeztem a Hajógyári-sziget É-i részén. Az épület K–Ny-i irányú, hosszanti oldalainál 120×180 cm-es alapozó gödrökben végezhetjük megfigyeléseinket, az É–D-i irányú rövidebb oldalakon a gödrök 80×80 cm-esek voltak. A terület ÉK-i részén lévő 4., 6. és 7. alapozó gödrökben kerámiatöredékek kerültek elő, amelyek az újkőkori dunántúli vonaldíszes kerámia fiatalabb, Zseliz-időszakára keltezhetőek. Hasonló rétegtani viszonyok között kerültek elő fiatalabb DVK kerámiatöredékek a D-i oldal K-i szakaszának 25., 26., 27. sz. alapozó gödreiből is. A 27. sz. alapozási gödörben egy enyhén ÉK–DNY-i irányú, 40 cm széles, a jelenlegi felszíntől 100 cm-ig lemerülő teknős aljú árok részletét tártuk fel. Az árok feketés sötétbarna betöltésében másodlagosan bekerült fiatalabb DVK töredékek és egy grafitos anyagú LT D hombár peremtöredéke került elő. A 6. sz. alapozó gödörben két római tegula töredéket is találtunk.

H. KÉRDŐ KATALIN – M. VIRÁG ZSUZSANNA

69. Budapest, III. Kenyeres utca 21.

Ró

2005. május 24–31. között régészeti feltárást folytattunk a régészeti védettség alatt álló telken (Hrsz.: 17353). Azt megelőzően, május 2–23. között csak régészeti megfigyelést végeztünk a szomszédos épületek alapozásának megerősítésénél.

2004-ben a közeli Kenyeres utca 15. számú telken előkerült, többszörösen megújított cölöpszerkezetű építmény(ek) nyomai erre a telekre is áthúzódnak. Eddig még nem sikerült ennek a cölöpkonstrukciós építménynek a kiterjedését meghatározni. Alatta egy sóderez, római járósínt következett, amelyet már megfigyeltünk a Kenyeres u. 15. sz. telken is.

Ezt a szintet a Kr. u. 4. században többszörösen megújított vízlevezető árkok bolygatták meg. Ezek irányát, kiterjedését és funkcióját nem volt lehetőségünk értelmezni.

Újdonságnak számít a szondázás során napvilágra került késő római betöltésű, földbe mélyített objektum, amelynek környezetében a többszörösen megújított árokrendszer jelentkezett. Hasonló eddig nem ismert Óbuda területéről.

Konzulens: Madarassy Orsolya.

KIRCHHOF ANITA

70. Budapest, III. Kolostor utca

Ró

2005. augusztus 23–28. között régészeti megfigyelést végeztünk. Az újonnan létesített vezetékszakszakasz a 2004-ben régészeti szakfelügyelet során dokumentált szakasz közvetlen folytatása É felé, hossza mintegy 210 m. A munkagödör mélysége 90–100 cm között mozgott, szélessége 40–60 cm. A gázcsőárok metszeteiben több, már korábban bolygatott szakasz mellett nagyobb, természetes, illetve bolygatatlan rétegződést mutató területeket is megfigyelhettünk. A teljes szakaszon egyenletes eloszlásban összesen hat római téglatöredéket gyűjthettünk, egyéb régészeti lelet nem került elő.

A Kolostor u. 26. sz. ház bejáratától É-ra nagyobb mészkövek rendezetlen halmazát érintette a gázcsőárok. A kövek az árok nyomvonalán és a K-i metszetben jelentkeztek. A kövek elrendezésében semmilyen szabályszerűséget, kősorokat, falstruktúrát nem lehetett megfigyelni, nem találtuk nyomát kötőanyagának, omladéknak sem. A valószínűleg mesterséges jelenség korához, jellegéhez közelebbi támpontot nyújtó adatot nem gyűjthettünk.

HAVAS ZOLTÁN

71. Budapest, III. Kunigunda útja 36.

Ró

2005. augusztus 29. és szeptember 19. között próbaszondázást, majd megelőző feltárást végeztünk az ingatlanon (Hrsz.: 18762/5), alapincézett lakóépület építését megelőzően.

A szomszédos telken (Kunigunda útja 38–40.) 2004-ben római kori objektumokat, vizesárkokat és kutat találtunk. A 19×4 m-es szondában az újkori feltöltés alatt egy átlagosan 0,4 m vastag sötétbarna agyagos, humuszos réteget értünk el. Ebből jelentős mennyiségű római kerámia, építési törmelék és objektum került elő.

A feltárással hat római sír került elő. Ezek közül egy másodlagosan felhasznált kövekből összerakott, kirabolt kőláda-sír, amelynek az alját téglákkal rakták ki, egy pedig téglából épített sír. A többi temetkezés közül három csontvázas, egy hamvasztásos rítusú. Az egyik csontvázas temetkezés lábánál kerámiakorsót, a téglasírban pedig egy szép állapotú egyfülű üvegedényt, valamint egy fenőkövet találtunk.

Az ásatás során megfigyeltünk egy vályogtégla építmény falainak lenyomatát, amely a kőláda-sírra részben ráfedett; továbbá a terület déli részén néhány foltban tegulás, kerámiás omladékkupacot, valamint néhány cölöplyukat és beásást.

LASSÁNYI GÁBOR

72. Budapest, III. Nánási út 39.

Ó, Ró

A BTM Aquincumi Múzeuma 2005. március 29. és május 26. között két ütemben régészeti feltárást végzett a

telken, ahol üdülőparkot kívánnak létesíteni, az épületeket alapincézik.

A terület az aquincumi polgárvárostól ÉK-re, a Duna partján található. A K-i, Duna parti és a Ny-i részen (a Nánási út szomszédságában) két-két nagyobb felületen volt alkalmunk kutatni. Őskori és római kori objektumok egyaránt mutatkoztak, igen sok újkori bolygatással, egykori épületalappal.

A terület K-i, Dunához közelebb eső részén a rétegsor legalján sárga agyagos, szigetszerű kiemelkedést regisztráltunk, ennek felületén beásást, cölöphelyet és egy ÉK-DNy, ill. É-D irányú keskeny árkot figyeltünk meg. A leletanyag alapján az objektumok őskoriak.

A Ny felé emelkedő területet a római korban víztelenítés céljából V alakú, K-Ny és É-D irányú árkokkal „csatornázták”. A most előkerült árkok – méretben, formában és mélységben – jól illeszkednek a 2004-ben a Nánási út 5–7. sz. alatt dokumentált árkokhoz. A körvonalazódó árokrendszer arra utal, hogy a római korban a polgárvárostól É-ra eső, Duna-parti sávot valamilyen – egyelőre ismeretlen – okból vízteleníteni kellett.

T. LÁNG ORSOLYA

73. Budapest, III. Selmeci utca 28–30.

Ró

2005. április 5–20. között építkezést megelőző feltárást folytattunk a telken. A tervezett épület alapozásával elérték és az egyes lemélyítésekkel meg is bolygatták a római kultúrréteget. A természetes terepviszonyoknak megfelelően a rétegek Ny-ról K-i irányban erősen lejtnek, így a telek K-i végében már a régészeti rétegek az alapozási sík alá kerültek. A terület ÉNy-i részében épületomladékra utaló köves felületek kerültek napvilágra, amelyek alatt kerámiával, téglával, állatcsontokkal kevert réteget tártunk fel. A telek DNy-i felében egy ÉK-i irányú, kb. 2 m széles, 70 cm mély árkot figyeltünk meg. Ettől K-re még két párhuzamosan futó, szintén É-D-i irányú kisebb vízelvezető árkok aljának nyomait dokumentáltuk. Az árkokat és a római feltöltésű réteget több helyen római beásásokkal bolygatták meg.

A területen még két csontvázas sírt tártunk fel, az egyik melléklet nélküli, a másik nyakrészénél bronz- és vasfüggők, oldala mellől pedig egy textíliával összeragadt ezüstérme látott napvilágot.

KIRCHHOF ANITA

74. Budapest, III. Szentendrei út felújítása

Ró

A Szentendrei út átfogó felújítási munkálataihoz kapcsolódóan 2005. július 6–18. között került sor a Derű utca vonala és a Raktár utca közötti szakaszon (hrsz.: 18432, 18442) a régi gázvezeték felújítására, valamint részleges kiváltására. A Szentendrei utat elválasztó sávban, illetve helyenként a bevezető oldal belső sávjában futó közműárok a római kori topográfiára vetítve a kö-

vetkezőképpen helyezkedett el: dél felől a *castra legionis praetenturája* fölül indult, majd a Szentendrei út és Raktár utca sarkán álló Sztálin-barokk stílusú lakótömb déli frontjának vonalában érte el a tábor védműveit. Ezt követően már a *canabae* ÉK-i negyedének reprezentatív épületei fölött folytatta útját.

Az árok teljes, közel 200 m-es hosszúságában a feltöltésben maradt, alja csak helyenként, apróbb egyenetlenségek miatt érte el a legfelső, bolygatatlan, egykori humuszos talajsíntként értelmezhető réteget. Kivételt az árok É-i végében hegesztés céljára kialakított fejtömb jelentett, ahol tudatosan 25 cm vastagságban (255 cm mélyen az úttest szintjéhez viszonyítva), mintegy 0,5 m² alapterületű felületen belemélyült a bolygatatlan római rétegbe. Ezen a felületen *in situ* feküdt az a freskórészlet, amelyet később Kirchhof Anita megtisztított, és összeállított. Munkájának köszönhetően egy összefüggő, növényi- és geometrikus díszítéssel ellátott, bolthajtásos mennyezet-részlet állt össze. A fejtömb Ny-i metszetében húzódó további freskódarabok sejteti engedik a lecsúszott fal- és mennyezetfestmény Ny-i irányú, úttest alatti folytatását.

Az árok középső és északi szakaszán szórványleletként emberi csontok kerültek elő. Gondos kezek a régi gázvezeték fejtömbbe eső szakaszának Ny-i oldalán halomba gyűjtötték az eredeti közműárok kiásásakor feldőlt újkori sírok embercsont-anyagát (a koponyák kivételével). A fejtömb K-i oldalán anatómiai rendben került elő egy sípcsont a hozzá tartozó szárkapocscsonttal. A Szentendrei út–Raktár utca kereszteződésében egy Ny–K tájolású, deszkakoporsós, női sír került elő. (A sír az egykori kálvinista temetőhöz – 1744–1870 k. – tartoztak, amely igazolhatóan legkésőbb a 19. sz. elejétől már a Miklós tértől nyugatra terült el. A város terjeszkedése következtében feladott temető teljes kiürítésére nem került sor; Németh Margit még 2003 folyamán is több újkori sírt talált a Raktár utcának a Szentendrei út és Miklós tér közé eső szakaszán.)

A Raktár utcától délre több korábbi épület alapfala is előkerült, ezek részint kőből, részint téglából készültek. Utóbbiak a téglabélyegek tanúsága szerint a közelben működő Újlaki Téglagyár termékei voltak. A földbe rakott kőalapozás kövei közül jellegzetes újkori mázas kerámia, valamint porcelántányérok töredékei kerültek elő. Az épületmaradványok az Árpád-híd és Filatorigát közötti útszakasz ma ismert arculatának kialakításakor (1950) elpusztított Majláth utcai házsor emléket őrzik.

Június 10–11-én került sor gázcső kiváltás címén a Szentendrei út első átvágására az Akác-köz vonalában. Június 18–24. között a második útátvágás az elsőtől mintegy 120 m-rel délebbre történt. Itt is egy korábbi közműárok újbóli kibontására került sor. Régészeti jelenségek megfigyelésére itt sem nyílt mód, azonban az árok K-i végébe visszatöltött nagy mennyiségű lapos kő egy elbontott, hajdani útfelületről árulkodott, míg a nyugati végétől előkerülő roppant mennyiségű – ugyan-